

Kongl. maj:ts och riksens Swea hof-rätts utslag, uppå det af advocat-fiscal...

1700-1829 27 Bfd Br. 1768 (1769)

National Library
of Sweden

1768 (1769)

KEXELL O. 7

Jurid. S. Rättig. h. d. i. Tryck. (S)

1720-1829

Rongl. Maj:ts och Rikens Svea Hof-Rätts Utslag, uppå det af Advocat-Fiscalen i denna Kongl. Hof-Rätten, Högaktad Nils Zellén, & Embetes wägnar, emot Extra-Ordinarie Cancellisten uti Kongl. Maj:ts och Rikens Commerce-Collegio Olof Kexell gjorde påstående, om ansvar för en af denna sistnämnde, under Namn af Prästmanna-Öde i Sverige, författad och af Trycket utgifwen Skrift; Hwaröfwer Kexell sig förklarar. Gifwit i Stockholm den 23 Maji 1769.

Rongl. Hof-Rätten har Handlingarna i denna Sak sig föreläsas lätit, och Advocat-Fiscalen, tillika med Kexell muntligen hört, samt deraf funnit, huru Advocat-Fiscalen emot ofwänberörde Skrift, Prästmanna-Öde i Sverige kallad, gjorde de påminnelser: At Författarens upsat tyckes hafwa varit at föreställa, som skulle Guda-Löran och Prästa-Ämbetet, genom Prästmåns myndighet och list i alla tider blifwit misbrukade til Rikets öfrige Inbyggares hållande under en blind och trälatlig lydnad, samt Prästerskapet för egen nytta inkräktat och än widare söka at inkräkta sig sine öfrige Medborgares rättigheter och egendom: At Författaren brutat en Satyrisk och Ironisk Skrif-art, hwilken, då den lämpades til Religionen, wore högst eftertänkelig: Samt at Författaren dels med uppenbara småbelfer och wanryecten, dels med förledande Sarcasmer samt förwände och stympade berättelser, skal sökt sätta Religions-wäsendet och hela Prästerskapet uti Wårt Kära Fädernesland i förakt, och tillika föreställa Ståndets Riksdagsmänna-Rätt och Privilegier, såsom Riket skadelige;
Swar:

Swarjämte Advocat-Fiscalen, rörande Historien om ordsaker-
na til Rikets olyckor från äldre tider, anmärkt förenämde Skrifts
ofullständighet derutinnan, at den omförmålte, huru Folkets Re-
genter, och deras Rådgifware skola misbrukat den allmänna bö-
jelsen at känna och dyrka et Gudomligt Majestät, och infördt Re-
ligions-wäsendet, efter thy det kunde påå sig til deras werldliga af-
sig'er: Huru Konungar och Förstar i allmänhet skola håldre drag-
git til sig sjelfwe och sine Förfäder Gudomelig dyrkan, samt in-
rättat Gudstjensten til Folkets förblindande och tråaktig under-
gifwenhet, än at låta dem winna ljus til sit ewiga och timliga wäl:
Huru detta Rikets skada och elände jämwäl skal, ifrån SVERCKERS
til Konung GUSTAF den I:stes tid, härbrödt af missämja inom
Konunga-Familierne och Olig-Archisse wäldet, sedan Påfwe-
Influencen derigenom fådt öppen wäg, at sig i Sverige utbre-
da: Huru de förste Lärarne, eller sedermera Kyrko-Prästernne,
utom Konungarnes oförsigtigt tagne myndighet öfwer Folkets sam-
weten, icke funnat lägga grund til Rikets obestånd: Huru Prä-
sternne måst nöja sig dermed, at deras Förmån, understödde bland
annat af Påfvens anläggningar, tillkantsat sig wälde: Huru
Bisfopen i Rom blifwit förwandlad til regerande Förste, Primas
Ecclesie Occidentalis, den ypperste Prælat, och omsider,
såsom Påfwe, wäxt alla andra Förstar, och fast mera
Prästerna, öfwer hufwudet: Huru Påfwise Hierarchiens dj-
pa rötter förnämligast skola tillkommit deraf, at Bisfopar och Præ-
later hålft tillsattes af ypperlige och mäktige Slægter: Och änd-
teligen, huruledes det, at någre Bisfopar, som tillka woro Råds-
personer, mäktige och Rike Män af Bisfops-Stift, eget Frälse
och stora Lån, upfatt sig emot Konungarna, och warit ibland Huf-
wudmännerna i de inwärtas oroligheter, icke borde anföras til
fram för den tidens egenteligen så kallade Präster, eller til
Prästmäns allmänna skymfande eller Religions-wäsendets begab-
bande.

Swar

Svarfbre och som Författaren defutan, alt ifrån Regements förändringen År 1719, skal, under ifen af andras sâgen, och med beffyllning emot de andra Stånden, såsom hade de beryktat Prâsterkapet för grofwaste Högmålsbrott och netrigaste laster, welat aflåda Prâsterna det goda namn, samt heder och ära, som hwar och en Medborgare anser högst angelägit at bewara, och hwilket ej kan pröfwas återstâdt, genom et lamt och orimligt förswar, sådant som Författaren efter beryktandet tillsätter, aldraminst då han med klara ord uptager ryktet såsom grundadt uti hwarje af de Fyra Ståndens, uti den rikas och fattigas hela det allmännas, och äfwen den ensfalldige Menighetens misnögen, flagan, sorg, gråt, suckar och quidande, med hwad mera Författaren anfördt, och ej annorledes, än såsom en för-gripelse emot Prâsterkapet, såsom et Riks-Stånd, skal kunna anses, Advocat-Fiscalen, i anledning så wâl af Kongl. Tryckfrihets-Förordningens 1, 2. och 3. §. §. som 22. §. uti de Prâsterkapet Nådigst förundte Privilegier af År 1723, samt 18. Cap. 8. §. och 60. Cap. 5. §. Miskärnings-Balken, påstådt, det måtte Kexell warda til så alfwarsamt straff fâld, som emot def härutinnan begångne förbrytelse swarade: Äfwen som ock, då Förbud emot förberörde Skrift, sedan hon allmänt blifwit ut-spridd, icke torde befordra ändamålet, Advocat-Fiscalen hem-stått, huruwida hon indragas måtte eller ej, eller ock, i det stället, til förqwäfwande af hennes skadeliga wårkan, Kongl. Hof-Rät-tens U:slag til trycket befordras.

Hwilket, med hwad Kexell deremot anfördt, Kongl. Hof-Rätten uti öfwerwägande tagit: Och hwad först beträffar alt sådant, som röder Historiska delen af denna Skrift, samt huruwida det må vara fullständig och med häfderna enlig; Så finner Kongl. Hof-Rätten detta vara af sådan beskaffenhet, at Kongl. Hof-Rätten deröfwer sig icke yttra må.

Hvad dernäst angår, huruvida ofwan berörde Skrift antin-
 gen innehåller satser, stridande emot vår antagne Religion och
 samma Tros-Lära, eller i öfrigt i någor måtto träder för nära
 den djupa wördnad, hwilken för de Himmelska Sanningar
 hysas bör; Så emedan Författaren icke behandlat ämnen, de der
 röra den rätta Tron eller dess grunder, och fast mindre sökt några
 irrige Lärosatser deremot insnyga eller fortplanta: Och deraf, at
 Författaren talt om det mörker, hwaruti Sverige under Hedendo-
 men låg, samt den mindre renhet uti Lärnan, men märkelige egen-
 nytta hos Påfwar och deras underhafswarde, hwilken under den
 tiden sig utbredde, icke för någon del kan slutas, som skulle För-
 fattarens derigenom welat leda til mindre acktning för den nu wa-
 rande Lärnan, hwilken, sedan all annor oriktig forntids Lära om
 det Högsta Wäsendet och dess dyrkan blifwit förkastad, Swea Ri-
 ke, såsom den enda, sanna och rätta, allmäneligen bekänner:
 Likasom ock, då de Personer, hwilka efter Reformations-tiden
 flolat den sanna Religionen förkunna, warda af Författaren för
 fel och brister tadlade, deraf icke följer, som skulle han för fel och
 brister beskolt sjelfwa Religionen, utan har Författaren fast me-
 ra, angående denna Gudomeliga Lära, då han på et ställe kom-
 mit dess första upplinnelse i Sverige at nämna, med all tidsbörlig
 wördnad sig uttrat, i ihu han prisat den dag tycksalig och den stund
 wälsignad, då Evangelii Ljus sådt uplysa och bestråla Swea hyd-
 dor, samt Swenske Män, frle ifrån enwälde öfwer egendom och
 samweten, ifrån Afguda-dyrkan, egennytta, widskjeppe, mörker
 och Munk-beprägerier, erhållit uppå wägen til Saligheten bättre
 anwising: Afwen som Författaren, på flera ställen, sin wörd-
 nad för den Evangeliska Lärnan än widare utmärkt, då han för-
 drat, at dess Heliga Bud böra lydast och i utöfning af Christeliga
 dygder wisa sig; då han, genom Critiqver emot misbruk, just
 yrat det rätta bruket; då han bland annat nämt en del Präst-
 män, som antogs samma Lära, til beröm, at de blefwo myttige
 Arbetare i HERRANS Wingård; och då han widare kallat dem,
 som

som för denna Tros bekännelse wist et ståndagtigt nit, Wärdlige Män, Sanningens Ålfare och des redelige Folkar; Alltså kan Kongl. Hof-Rätten icke anse Författaren hafwa i något måtto, hwarfen föragt emot wår sanna Tros Lära sielf wist, eller hos androm sådant med denna Skrift åstadkomma sökt.

Widkommande i gemen de Ironier samt den Satyriska Skrifart, hwaraf Författaren, så ofta tillfälle warit, sig betjent, och hwarmed Advocat-Fiscalen förmenar honom på flera ställen hafwa Prästerkapet förörlämpat; Så alldenstund Kongl. Förordningen om Skrif- och Tryckfriheten, uti des 5. §. bjuder, at hwad i de trenne första §. §. stadgas om det, som i Skrifwande och tryck agtas förbudt, må af ingen på något sätt utom des bokstaflwelliga innehåll dragas eller förtydas, utan alt, hwad deremot icke klarligen strider, anses såsom lofgifwit at skrifwa och trycka, uti hwad Skrifart det kan wara författadt, antingen uti Theologiske ämnen, Sedolån, Historien eller lärda Wetenskapar, med mera: Som ock 12. §. angående Historiska Ämnen, utsträcker, som orden lyda, friheten i pennor och tryck så långt, at alla de synnerliga dels hemlige, dels mer bekante händelser eller Anecdoter, hwilka under framfarne Regeringar, så här i Riket, som annorstädes sig tilldragit, måge med Politiske reflexioner öfwer de samma, så allmänna kundgöras: Hwarpå uti 13:de §. Kongl. Maj:t förklarar Sin Nådige Wilje wara, at alle skola äga och nyttja en obehindrad frihet, och ej något, som uti de således utmärkte tillåte ige mål kan blifwa påmint eller reflexions-wis i dagsljuset framlagt. någonsin under förwändning at innebära tadel, Kländer eller Critique, förkastas; Hwilket alt uti 14:de §. förstålles, såsom en oruggelig grundlag, deruti, wid Konungelig onåde, all förtydning och inskränkning förbjudes: Härtill jämnwät kommer, at då en Satire ej är någon ny, utan måst på alla orter i Europa, från urgamla tider, känd och antagen Skrifart, kan ej något twång, mera i desta, än andra Riken, med en rätt-

Staffens Skrif- och Tryckfrihet förenas, i synnerhet då Satiren förblifwer innom behöriga gränser, och faller uppå sederna, mer icke uppå Personer, samt Författaren, under det han til mera aflys wäckande, föreställer lasten, antingen i högre eller lägre stånd, såsom löjelig, tillika nyttjar sådana uttryck, som, i ansende til de uti Riket eller Församlingarna wäl förtjente Fäder och Män, göra sanning och rättwisa tillfyllest; Fördenkul kan Kongl. Hof-Rätten, för hwad i dessa delar blifwit Kexell til last lagdt, honom til ansvar icke fölla.

Men som Kexell, ehuru han under Actionen här i Kongl. Hof-Rätten högeligen yrkat sin mening och affigt i allo wara oskuldig, samt at han med Skriften, Prästmanna Ode i Sverige kallad, icke welat någon af Rikets nu warande Prästerkap, och fast mindre Ståndet gemensamt, förörlämpa; likwäl ifrån det af honom eljest i akt tagne behörige återhåll afrikit, enär han, utom några otwarsamma och til mindre aktning för Prästerkapet ledande uttryck, samt någon slags tillämpning af en del, af det som angående Prästerna i Påfwe-tiden sägas kunnat, och i början af Skriften anfördt är, ej allenast haft sådana utlåtelse, som kunna leda til klander af Prästerkapets Eionde-Rätt, samt widare på 19:de sidan anfördt, det man undrade, huru Konung CARL den XI:te, som eljest war en stor Hushållare, kunnat lämna Prästerna uti besittning af sina widlystiga Präst-Gårdar, och at man hade trodt det wara bättre, om han befriat dem ifrån denna Oeconomiska mödan, med mera; der likwäl dessa Ståndets rättigheter hwila uti förunte och stadfästade Privilegier, hwilka, såsom en Grundlag, högståberopade Kongl. Förordnings 2. §. förbjuder allom, at genom Skrifter eller Tryck i någor måtto bestrida eller ansäcka; Utan har ock Kexell på 20:de sidan, angående denna tids Präster, föregifwit, som skulle hans förwårade Landsmän utbreda mördter öfwer Prästernas wärdiga uppbrände, och de missnögdas röst fölla ifrån själlen, ånda ned til Rikets lågaste gränser,

för, och tolka en allmän Klagan, hwarpå han framför, i hwarje Stånds namn, såsfilte befullningar, och, sedan han dermed fortfarit uti sådana talesätt, som icke innefatta Critiqve öfwer laster och fel hos Präster, utan tvärt om Critiqve öfwer hela Prästerskapet, såsom lastbart och felaktigt, och således utgöra determinerade wanrykten, skymfande och förklening, slutar han ändtelliggen på 21:sta sidan med en Prästerskapet än närmare rörande eftertänkelig tillägning, at hward deras förtjenster i den Politiske werlden anginge, den ensaldige och förledde menigheten höllo före, at halftva Ståndets tankesätt kunde, för flera Riksdagar, genom penningar winnas; För hwilket alt Kexell icke kan undgå ansvar dermed, at han welat Innesluta dessa sina befullningar emot Rikets Prästerskap uti en föregifwen allmänhetens Klagan, den han sedermera kallat ogrundad och dårskap, så wida obehöriga ryktens updikande eller utspriadande är, efter Lag, lika brottsligt, och hans derpå fölgde återfallande icke eller utplånar hward han förut skrifwit, uti hwilket, ehward uttydning derå än gifwas må, ändå uppenbartligen ligga både hårda och ogrundade tilmålen emot denna tids Prästerskap i gemen, och obehöriga tilwstelser emot öfriga Medborgare i Riket, lika som wore all aktning för Prästerskapet numera platt förfallen; Alltså och enår 3. S. af mer åberopade Kongl. Förordning liksådes förbjuder, at skrifwa det, som är skymfeligt eller förläntligt emot Rikets Embetsmän eller någon annan Medborgare, pröfwar Kongl. Hof-Rätten, enligt Kongl. Förordningen om Skrif- och Tryckfriheten af den 2 December 1766, och des 2. samt 3. S. med hwarannan jämförde, det skal Extra-Ordinarie Cancellisten Kexell, såsom Författare af Skriften Prästmannas Ode i Sverige, för ofwanberörde skymfeliga och obehöriga utlåtelse, böta Tret Hundrade Daler Silfvermynt, hwaraf Kronans andel i Specie Mynt, eller efter Cours à 42 Mark, erläggas bör; I anseende hwartil, och då Kexells förbrytelse sålunda med Penninge-böter försont warder, kemmer, hward Advocat-Fiscalen om säkerhet på hans Person anmält, at förfalla.

och

Och som indragande af denna Skrift, nu mera, sedan den blifwit uti Riket så lång tid fringspridd, ej torde vara möjligt, eller förbud deremot medföra påstusad wärkan; Så finner Kongl. Hof-Rätten, at detta Utslag, såsom utwisande i hwad måtto samma Skrift felaktig och brottslig är, må genom Trycket allmänt kunnogt göras. År och dag som före skrifwit står.

På den Kongl. Hof-Rättens wägnar

AD. FREDENSTIERNA.

(L. S.)

SAM. L. ROSELIUS.

CARL FRED. LINDENBAUM.

SEDERHOLM,
Tryckt uti Kongl. Finska Boktryckeriet,
hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1762.